

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

נר שמואל



לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - י"ט

1. היכן מצינו שהסתפק ר' שמעון האם יבמה נחשבת כנוסה ע"י הזיקה?
 שנינו: ראובן שמעון ולוי אחים נשואים לנשים זרות. מת ראובן, עשה שמעון מאמר ומת. שתי הנשים רק חולצות, שמצות יבום נוהגת במי שיש עליה זיקת יבום אחד ולאשת ראובן יש זיקה מחמת שנים. ר' שמעון חולק ופוסק:
 א. מייבם לאיזה מהן שירצה. הטעם: שמה המאמר עושה 'זיקה', ופקע זיקת ראובן, ושתייהן נופלות מחמת שמעון.
 ב. וחולץ לשניה. הטעם: שמה אין הזיקה מחשיבה את אשת ראובן כנוסה והיבמות באות משני בתים שונים.
 ואין לומר שמדדבגן הצריכו היתר לשניהן, גזירה שמה יאמרו הרואים, ב' יבמות מב' בתים השניה נפטרת. כיון שבהדיא מצינו שספקו אם מאמר קונה. דחה אביי את הראיה: יתכן שלר' שמעון זקוקה כנוסה דווקא ביבם אחד, והמשנה שמסתפק בה, כשיש ב' יבמין.
2. מנין רצו להוכיח שלר' שמעון זקוקה אינה כנוסה אף ביבם אחד?
 כלל א"ר שמעון: כשלידת השלישי קדמה ליבום קדם ללידה - חולצת ולא מתייבמת. כשהיבום קדם ללידה - חולצת או מתייבמת. ולכאורה ביבם אחד. ונדחה: כל דבריו בשני יבמים, ובזה אם היבום קדם ללידה, לא היתה נחשבת כנוסה. והרישא והסיפא בדבריו - ללמדנו אופן של היתר ואופן של איסור והקשו: א"כ מה הכלל בזה, הרי ביבם אחד אינו כך. ועוד קושיא בשאלה הבאה.
3. המשנה הלהן: ג' אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות .. וכו' חולצות ולא מתייבמות [שכל אחת היא אחות זקוקתו] ור' שמעון פוטר. מה מוכח מכאן?
 לר' שמעון זקוקה אינה כנוסה, שאם היתה כנוסה, ייבם את הראשונה שבזיקתה כבר נחשבה כנוסה, וכעת השניה 'אחות אשתו' ערוה. ודחו שאכן כוונת ר"ש לפטור רק את השניה. וביאר רבא: אף שבברייתא נאמר 'פוטר בשתייהן' הכוונה למקרה שהאחים נשאו שתי זוגות של קרובות. והקשו: א. משנתנו אינה עוסקת בזוגות, שהרי נשנו כמה אופני קרובה ונאמר עליהם 'או'. ב. היה לומר ר' שמעון פוטר בארבעתן. ג. בפירוש בברייתא שפוטר את שתייהן ממש.
 למסקנא ביאר רב אשי טעמו של ר"ש: שמדובר שנפלו בבת אחת. ור"ש סבר כריה"ג שאפשר לצמצם. ולכן אין 'ראשונה' שאפשר להחשיבה כנוסה.
4. עד כאן למדנו דעת ר' אושעיא שר' שמעון חולק בשני המקרים של א"א אחיו שלא היה בעולמו. רב פפא סובר אחרת, מה דעתו?
 שר' שמעון חולק רק בייבם ואח"כ נולד, ולא בנוולד ואח"כ ייבם. והטעם שהוזכרו שני מקרים, ללמד את דעת רבנן באופן של לא זו אף זו.
 ומצינו ברייתא עם כמה דינים שמפורש בה כרב פפא:
 א. מת ראובן, ושמעון עמד לעשות מאמר ולא הספיק עד שנולד לוי, ומת. אשת ראובן יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, אשת שמעון חולצת או מתייבמת.
 ב. עשה מאמר ואח"כ נולד לוי, או שנולד ואח"כ עשה בה מאמר ומת, אשת ראובן כנ"ל ואשת שמעון רק חולצת.
 לר' שמעון: אם לוי יחלוץ או ייבם את אשת שמעון יפטור בכך את אשת ראובן.
 ג. ייבמה ומת ואח"כ נולד לוי או שנולד ואח"כ נכנסה ומת, שתייהן פטורות מן החליצה ומן הייבום.
 ד. ייבמה ונולד לו אח ואח"כ מת. לר' מאיר שתייהן פטורות. לר' שמעון הואיל ומצא לוי את אשת ראובן בהיתר, מייבם או חולץ לאיזו מהן שירצה. הדין האחרון לא נכתב לר"מ שהרי אינו מחלק בין קודם נולד, לאח"כ נולד. אלא בהכרח לרבי שמעון שחולק רק בייבם ואח"כ נולד.
5. בדין הראשון שהובא בברייתא הנ"ל שנינו: 'עמד שמעון לעשות מאמר ביבמתו ולא הספיק וכו' מה באו לומר בזה שעמד ולא הספיק? לא הספיק מדעתה אלא בעל כרחה, והברייתא משמיעה דלא כרבי שסובר שמאמר קונה אפילו שלא מדעתה.
 טעמו של רבי - למד קידושי מאמר, מביאת יבמה שמועיל בעל כרחה. שעדיף ללמוד יבמה מעניני יבמה.
 טעמם של חכמים החולקים - לומדים מקדושין רגילים שצריכים להיות מדעתה. שעדיף ללמוד קידושין מעניני קידושין.
6. בדין השני נאמרו שני מקרים א. נולד האח קודם המאמר. ב. נולד האח אחרי המאמר. על איזה מהן חלק ר' שמעון?
 אין לומר על נולד קודם מאמר שהרי מצינו שבנוולד ולבסוף ייבם ר"ש לא חולק. אלא על עשה מאמר ואח"כ נולד.
 הטעם שאם חלץ לאשת ראובן לא נפטרה אשת שמעון. כיון שאשת שמעון ודאי זקוקה ליבום, ואשת ראובן ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי.